

## 8.1 Filiální kostel v Rohenicích

Kostel v Rohenicích byl zasvěcen svatému Janu Křtiteli, o jehož narození, životě a mučednické smrti nás informují biblické texty Nového zákona. Svatý Jan se narodil Alžbětě a Zachariášovi nedaleko od Jeruzaléma asi o půl roku dříve než Ježíš Kristus. Rodiče Jana Křtitele byli už v pokročilém věku, toužili po dítěti, ale jejich neděje postupem času ubývaly. Jednoho dne se Zachariášovi zjevil archanděl Gabriel a sdělil mu, že jeho žena Alžběta porodí dítě, syna a bude se jmenovat Jan. Překvapený Zachariáš prosil o znamení na důkaz pravdivosti. Archanděl Gabriel nechal Zachariáše oněmnět do narození syna, na důkaz své pravdomluvnosti. A opravdu, Alžbětě se narodil syn a Zachariáš opět promluvil, šťastní rodiče dali synovi jméno Jan. Když bylo Janovi třicet let, odešel k řece Jordánu, kde započal hlásání příchodu Mesiáše, Vykupitele. Lidé k Janovi přicházeli, naslouchali mu a nechávali se od něho pokřtít vodou z Jordánu. Jednoho dne se u Jana objevil i sám Ježíš Kristus, který si také přál být pokřtěn. Když Ježíš přistoupil před Jana, Křtitel zvolal: „*Ejhle Beránek Boží, který snímá hříchy světa.*“ Rostoucí popularita Jana se nelíbila králi Herodesovi. Vrcholem všeho dění bylo Janovo veřejné odsouzení krále, že opustil svou první ženu a vzal si za manželku ženu svého bratra Herodiadu. Ta ze své ješitnosti si přála smrt Janovu, stalo se tak, když její dcera Salome měla vyslovit veřejně jakékoliv přání. Heroda ji poradila, aby si přála hlavu Jana Křtitele. Ač nerad král musel její přání splnit a nechal Křtitelovi setnout hlavu. Salome ji pak přinesla na stříbrném podnosu své matce. Jan Křtitel byl pochován v Izraeli na místě obývaném samaritány, nad místem jeho posledního odpočinku byl již ve čtvrtém století postaven kostel. Jan Křtitel je patronem vinařů, kovářů, architektů, zedníků, kameníků, sedláků, ale také domácích zvířat.<sup>80</sup>

Zasvěcení tohoto kostela v Rohenicích nás do určité míry opravňuje domnívat se, že tento gotický kostel mohl v určité podobě existovat už před polovinou 12. století.<sup>81</sup> Architektonicky odpovídá formě gotického opevněného svatostánku se dvěma dosud zachovanými lukostřeleckými střílnami v obou štítech. První dochovaná přímá písemná zmínka se nachází v nadační listině

<sup>80</sup> SCHAUBER Vera, SCHINDLER Hanns Michael: Rok se svatými. Praha: Kostelní vydí. 1994.s. 312

<sup>81</sup> ŽÁK, SUCHÁNEK, SVATOŇ. Pamětní kniha Rohenic

z roku 1361 a týká se donací (obdarování) rohenického kostela půllánem pozemků v Rohenicích a desátkem ze dvora Hlohova, určeného k vydržování kaplana. Máme ale doloženu existenci faráře neznámého jména působícího v Rohenicích z listiny vztahující se k datu 1356.

Do husitských válek byl kostel v Rohenicích farní, o zdejší farnost se starali tito duchovní správci, jejichž jména se nám dochovala:

Vacek (1361 – 1371)

Šimon (1371 – 1372)

Dománek (1372 – 1399)

Jakub z Úpice (1399 - ?)

Kostelík stojí uprostřed obce na vyvýšeném místě, je umístěn oltářem k východu jako většina kostelů v okolí podle dávného zvyku. (viz příloha č. 25, 26) Je to gotická zděná stavba s archaicky působící velmi strmou sedlovou střechou, původně šindelovou, dnes taškovou, bez věže, s třemi přístavky. Původně kostelík neměl předsíň a hlavní vchod byl u oltáře, dodnes je tam patrný výklenek. Sakristie byl původně dřevěná a stála z boku kostela na severní straně, roku 1769 byla zbořena a postavená kamenná za hlavním oltářem směrem k východu. Podle ústní tradice měl kostel dřevěnou věž, která byla údajně umístěna při vchodu do kostela. Ta s největší pravděpodobností vyhořela a poté již nebyla obnovena.<sup>82</sup>

Původními, dosud odkrytými gotickými a architektonickými prvky v interiéru jsou lomený hlavní portál a sanktuář, obojí z 14. stol.

Z 16. stol. je zde pozdně gotický dřevěný skládací oltář (viz příloha č.29), vyrobený 1533 na zakázku přímo pro rohenický kostel. Hlavním motivem je Ježíš Kristus, rámovaný reliéfní řezbou andělů s gotickými sloupy a fiálami. Na pravém vnitřním křídle je vyobrazen patron kostela sv. Jan Křtitel a apoštol Pavel, z vnější strany motiv sv. Kateřiny.

Na levém vnitřním křídle nalezneme obraz sv. Petra a sv. Jana a z vnější strany obraz sv. Doroty. Dodnes stojí tato kvalitně zrestaurovaná a relativně často zmiňovaná utrakvistická archa v kostele vpravo od hlavního oltáře.

Hlavní oltář z roku 1690 je figurální, zdobený masivními ornamenty, s obrazem sv. Jana Křtitele. Byl namalován Jakubem Hanušem roku 1769. (viz příloha č. 27) Po stranách jsou malé oltáříky, vpravo oltář Panny Marie Růžencové

<sup>82</sup> Srov. Paměti rodu Svatoňova z Rohenic č. p. 15., nestránkováno

pořízen roku 1886, vlevo srdce Páně. Za zmínku také stojí značně zkorodovaná cínová křtitelnice z roku 1602 s Trčkovým znakem a kazatelna se soškami čtyř evangelistů. (viz příloha č. 30)

Varhany byly původně s měchy a řemeny na tahání, ty se však roku 1893 vyměnily za nové šlapací, vyrobeny u Vanického z Třebechovic za 307 zlatých.

Do jaké míry se dotkly husitské války tohoto kostela, nevíme, pouze literatura informuje o významných stavebních úpravách v 16. stol. Velká přestavba proběhla roku 1862 za faráře Františka Pecháčka, strop kostela byl původně prkenný na trámech přibitý. Nový strop byl pořízen především proto, že při tání sněhu do kostela stropem zatékalo. Byla vystavěna již zmíněná zděná sakristie a kolem kostela postaven nový kamenný plot s hranatou dispozicí, která byl původně kulatá. Vchody na hřbitov byly změněny. Hlavní se nacházel směrem do obce na severní straně. Hroby byly dříve obráceny hlavami k východu a později při změně vchodu do kostela se změnilo jejich umístění, náhrobkem směrem k severu. Při této opravě byla zbořena dřevěná kostnice také umístěná na straně severní. Kostí byly přemístěny k nové zdi a zasypány. Je zajímavé, že již Josef II. zrušil tyto kostnice a rohenická zde vydržela poměrně dlouho. Poslední oprava rohenického kostela proběhla 1938 za faráře Buřila, ten zorganizoval sbírku, výnos činil na tu dobu neuvěřitelných 33 450 korun. Pod dohledem pražských památkářů byla odstraněna omítka a nahrazena novou.<sup>83</sup> Je také dochována úvaha některých místních obyvatel umístit na střechu kostela na tu dobu moderní a pokrokový eternit, naštěstí zasáhl památkový úřad a nařídil střechu z pálených tašek.

### **Dřevěná zvonice (viz příloha č. 26)**

Západně od kostela se nachází krásná dřevěná zvonice. Její vybudování je odhadováno některými autory do druhé poloviny šestnáctého století. Údajně měl kostel jen věž, o které jsem již psala. Po několika požárech, kdy vyhořely všechny budovy, fara a dvůr, zvony spadly a u jednoho se urazil závěs. Byl nahrazen šroubem a znovu zavěšen. Farníci se rozhodli postavit novou zvonici, nezávislou na kostelu. Podezdívka zvonice je kamenná a její vazba je z velmi silných dubových trámů pocházejících z nedalekého lesa Tůří. Tento les byl původně mnohem rozsáhlejší a sahal téměř až ke vsi. Stromy v něm dosahovaly

<sup>83</sup> Srov. SVATOŇ, Vladimír. Rohenice. Obecní úřad Rohenice, 2004.

obdivuhodných šíří a proto byly velice vhodné ke stavbám domů místních obyvatel. Střecha zvonice je pobita dřevěným šindelem. Nahoře ve zvonici se nacházejí dva zvony, ale původně tam byly tři.

První zvon byl odlit přímo pro rohenický kostel roku 1556. Váží přibližně 800 kg. Za druhé světové války byl zabaven na kov.

Poslední zazvonění se uskutečnilo 3. 6. 1942, pak byl sundán a volským potahem odvezen na železnici a odtud odvezen do Prahy. Tam při třídění nechávali nejcennější staré zvony až na konec. Po válce ho díky tomu mohl páter Václav Buřil přivézt zpět.

Druhý zvon neměl takové štěstí, za první světové války ho zrekvírovali na barevné kovy. Naposledy zazvonil 24. 2. 1917, pak ho snesli na horní podlahu a tloukli do něho kladivem. Po deváté ráně praskl, shodili ho po částech dolů a odvezli.

Třetí zvon byl malý, přelitý ve městě Kladsku. Tříkrát ho museli přelévat, protože praskal. Používali ho třikrát denně na zvonění klekání: ranní, polední a večerní. Během již výše zmíněné rekvizice v roce 1917 ho zničili. Po válce proběhla mezi místními obyvateli sbírka, jejímž výsledkem se stalo zakoupení železného zvonu roku 1924.

Hřbitov je kolem kostela, ale původně byl menší. Současná podoba kamenné hřbitovní zdi pochází z roku 1878. Celá severní strana hřbitova sloužila před rokem 1904 pro nebožtíky z vedlejší obce Slavětín.<sup>84</sup>